

Ambassadeurs van het jerseyras

Al meer dan vijftig jaar heeft de familie Oegema ervaring met het melken van jerseys. Het levert naast een goede melkprijs ook veel werkvreugde op. Heel bewust hebben de melkveehouders uit Dalfsen zich aangemeld voor het project Koeien & Kansen. Maike Oegema: ‘Wij zijn benieuwd hoe efficiënt onze koeien in werkelijkheid zijn.’

TEKST JAAP VAN DER KNAAP

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Rita, Henk en Maïke Oegema
aantal koeien	125
aantal stuks jongvee	60
grond in gebruik	58 ha
productie	6663 kg melk, 6,18% vet en 4,13% eiwit

veel bedrijfsdata zal gaan verzamelen en delen op het gebied van milieu en klimaat. De belangrijkste reden voor het aanmelden omschrijft Maïke weloverwogen. 'We hebben het idee dat onze jerseykoeien efficiënter zijn dan in de KringloopWijzer en in modellen wordt berekend. Dat willen we graag onderzoeken.' Maar dat is niet de enige reden. 'We willen ook veel aandacht besteden aan het reduceren van stikstof en broeikasgassen en het vergroten van biodiversiteit en zo bijdragen aan een gezonde en gewaardeerde melkveesector.'

Meer melk per kilo lichaamsgewicht

De familie Oegema is een van de pioniers in Nederland met jerseykoeien. De eerste jerseykoeien arriveerden er al in 1970. 'Mijn vader Teun was niet bang om af te wijken van de meute', zo vertelt Henk. 'Nu zou je hem modern een "early adapter" noemen, maar hij had op de landbouwschool gehoord dat jerseys efficiënt melk produceerden en dat wilde hij zelf ondervinden.'

De eerste raszuivere jerseys kwamen uit Duitsland, en later werd er ook een aantal Deense jerseys geïmporteerd. De lichtbruine, melktypische koeien bevielen mede dankzij de hoge gehalten zo goed, dat de stalrichting van de nieuwe stal in 1976 aanpast werd op jerseymaatvoering. 'De boxen zijn één meter breed, omdat de jersey kleiner is. Dat bespaart bouwkosten', zo vertelt Henk.

De jerseys bleven, ook in het quotumtijdperk. Er werd een korte periode voorzichtig gekruist met onder andere de holsteinstier Sunny Boy, maar omdat de stal gebouwd was op jerseymaatvoering, bleven uiteindelijk de raszuivere jerseydieren over. 'De LEI-boekhouding bewees jaar in jaar uit dat we het niet zo gek deden qua financiële resultaten', legt Rita uit. 'Een hoge melkprijs door hoge gehalten en lage voerkosten maakte dat we ons altijd prima hebben kunnen meten met andere bedrijven.'

Als nieuwe deelnemer aan Koeien & Kansen zullen ze veel data aanleveren. Dat start met gegevens van het basisrant-

'Kijk, het mengen kan wel beter. We moeten de messen van de voermengwagen vervangen.' Kritisch pakt Maïke Oegema een hand van het gemengde rantsoen en ze wijst op de kleine bolletjes kuilgras. 'Die plukjes kuil kunnen de koeien er nog uitselcteren en dat wil ik graag voorkomen.' Maïke Oegema is niet alleen melkveehouder in Dalfsen, ze werkt ook nog als nutritionist bij Agrifirm. Dat verklaart haar kritische houding op het eigengevoerde rantsoen. Samen met haar ouders Henk (62) en Rita (58) verzorgt Maïke (28) Oegema 125 melkkoeien en 60 stuks jongvee op 58 hectare. Sinds dit voorjaar maakt het bedrijf deel uit van het project Koeien & Kansen, waarbij het

Urine opvangen om de pH te meten

De voermengwagen in de serrestal

De mais boven op het gras

soen, dat in de zomer bestaat uit 4 kg droge stof weidegras, 4 kg snijmais en 4 kg graskuil. Krachtvoer wordt verstrekt in de melkrobots en in het gemengde rantsoen. 'We voeren gemiddeld 21 kg krachtvoer per 100 kg meetmelk', zo weet Rita. 'Dat kunnen holsteinkoeien ook, maar onze koeien wegen 400 kilo. Per kilo lichaamsgewicht maken ze er meer meetmelk van.' De jaarproductie per koe ligt op 6863 kg melk met 6,18% vet en 4,13% eiwit. De levensproductie bij afvoer lag, mede dankzij de hoge leeftijd van zeven jaar, de afgelopen jaren rond de 34.000 kg melk. 'We proberen duurzame koeien te fokken en hoeven door de hoge leeftijd ook minder jongvee aanhouden', aldus Maike.

Voorsorteren op A2A2-melk

Over fokkerij is duidelijk nagedacht: 80 procent van de koeien krijgt een Belgisch witblauwe stier als partner. De andere koeien en het grootste deel van het jongvee worden met gesekst sperma geïnsemineerd. 'We waren een van de eerste boeren in Nederland die gesekst sperma gingen gebruiken', vertelt Henk. Dat had een duidelijk doel: het voorkomen van de lastig te verkopen jerseykalfveren. 'Dat is hier geen issue meer. Gesekst sperma is echt een uitkomst voor ons bedrijf. Alle kruislingkalfveren gaan ongeveer weg voor prijzen van roodbonte kalfveren', zo legt Henk uit. Er worden hoofdzakelijk Deense jerseykoeien gebruikt, omdat deze goed scoren op gehalten, gezondheid en levensduur. Er wordt op dit moment onder andere geïnsemineerd met VJ Dandi, VJ Hays, VJ Hamlet en VJ Kasino. Maike wijst op het gen A2A2. 'We hebben al onze dieren laten testen op A2. Het gen is breed verspreid in het jerseyras en daarom zetten we alleen nog A2-stieren in.' De melk wordt geleverd aan FrieslandCampina, die tot

op heden geen mogelijkheden ziet in het apart verwerken van jersey melk, laat staan van A2-melk. 'Het is een kleine moeite voor ons om er toch op voor te sorteren', zegt Maike. 'Jerseymelk zou wel meer waardering verdienen. Het zou mooi zijn als in ieder geval het melkvet beter gewaardeerd zou worden', vult Rita aan. Jaarlijks wordt er 8,5 ton melk geleverd en dankzij de hoge gehalten en deelname aan On the way to PlanetProof krijgen ze daar momenteel meer dan 70 cent per kilogram melk voor.

Robots en serredak

De veestapel wordt al sinds 2005 gemolken door twee melkrobots. Eerst met een Lely A2-systeem, sinds 2021 met de Lely A5. Het hekwerk van de robot en de tepelvoeringen zijn aangepast op het formaat van de jersey. Op de bodem van de robot ligt een dubbele rubbermat. 'De jerseykoe heeft in verhouding kortere poten dan een holsteinkoe. Dankzij de dubbele mat kan de robot diepere uiers melken', zo legt Henk uit. In de zomer ligt het aantal melkingen op 2,6 per koe en na het opnieuw afstellen van de weideselectiepoort loopt ook het beweiden weer soepel. 'We werken volgens het beweidingssysteem Nieuw Nederlands Weiden. Er ligt vooral een uitdaging om meer eiwit van eigen land te halen en weidegang kan daarbij helpen', zo vertelt Maike. Afgelopen jaar lag het percentage eiwit van eigen land op 61 procent. Door een aantal percelen in te zaaien met grasklavermengsels en een hogere versgrasopname na te streven hoopt ze dat het percentage komende jaren kan stijgen naar minimaal 65 procent. Henk wijst daarvoor ook naar het mogelijke einde van derogatie. 'Als derogatie stopt, dan kost ons dat 900 kuub extra aan mestafvoer en wordt meer kunstmest strooien helaas weer aantrekkelijker', zo rekent hij snel voor. 'We willen juist de kring-

Een bodywarmer voor elk kalf

Vanaf half oktober krijgt elk kalf dat geboren wordt, een kalverbodywarmer aan. 'Jerseys hebben een relatief groot huidoppervlak en krijgen het daardoor sneller koud. Sinds we ze een bodywarmer aandoen in de koude maanden, groeien ze veel beter', aldus Henk Oegema.

Ook de Belgische witblauwe kalfveren krijgen in de periode dat ze op het bedrijf zijn een bodywarmer aan. De vaarskalfveren houden de bodywarmer gedurende de hele melkperiode aan. Er zijn verschillende maatvoeringen, zodat ze de bodywarmers ook aankunnen wanneer ze groter worden.

Een extra matras zorgt ervoor dat de koeien in de robot hoger staan

De ligboxen zijn op jerseymaten afgesteld en zijn één meter breed

loop op ons bedrijf meer sluiten en kunnen de eigen mest op onze zandgrond eigenlijk prima gebruiken. Zonder derogatie wordt er naast stikstof ook meer kali en fosfaat afgevoerd, die we eigenlijk goed kunnen gebruiken op onze grond.'

De stal werd in 2007 uitgebreid van een 1+1-stal naar een 1+2-stal, zodat er nu plaats is voor 150 ligboxen. Het dak werd vervangen door een serredak. 'Vanaf de eerste keer dat ik dat zag, wist ik dat ik dat ook wilde', aldus Henk. 'Er is enorm veel licht en lucht in de stal.'

De goede luchtcirculatie zorgt er wel voor dat de roosters in de zomer makkelijk opdrogen. Om gladde roosters te voorkomen is er daarom een druppelsysteem gemontereerd, waardoor de mestrobot de roosters goed schoon kan houden. 'Water op de roosters schijnt ook nog de hoeveelheid ammoniak te reduceren', noemt Henk als mooie bijkomstigheid.

Wekelijks pH meten bij de droge koeien

Via haar werk als nutritionist zit Maïke ook boven op het rantsoen van de droge koeien. Dat is sinds de komst van de voermengwagen sterk verbeterd en het gebruik van anionische zouten heeft de droogstand nog verder geoptimaliseerd. De jersey is erg gevoelig voor melkziekte, is de ervaring van Henk. 'Ik ben daar altijd erg alert op geweest, maar soms hadden koeien wel vier, vijf keer een calcium-magnesiuminfuus nodig om goed op te starten. Dan vraten ze slecht, hadden ze koude oren en waren ze erg inactief. Dat was regelmatig een punt van zorg. Gelukkig gaat dat nu veel beter.'

Koeien met zichtbare melkziekte zijn vaak het topje van de ijsberg, weet Maïke. Nu meet ze wekelijks de pH in de urine van een aantal droge koeien. Deze moet bij voorkeur tussen de 6 en 7 zijn. Als die afwijkt, past ze het rantsoen aan. 'We starten na veertig dagen met insemineren en de verwachte tussenkalftijd ligt op 374 dagen. Dat kunnen jerseys prima aan', aldus Maïke. Alle droge koeien krijgen hetzelfde rantsoen. Het bestaat nu uit ongeveer 5 kg droge stof gehakseld tarwestro, 3,5 kg droge stof snijmais, 2,5 kg droge stof kuilgras, 1,6 kg soja, wat smulsiroep, een mineralenmengsel en anionische zouten. Opvallend is ook het uitkuilmanagement. Er is maar één kuil beschikbaar met onderop een laag kuilgras en daar bovenop een laag mais. 'Dat is een bewuste keus om voldoende voersnelheid in de zomer te houden', aldus Henk. Over de verhouding tussen mais en gras in de kuil is goed nagedacht. Alle graskuilen worden onderzocht en per

snede apart ingekuuld. In het najaar wordt er berekend welke kuilen goed bij elkaar passen en hoeveel mais er volstaat voor een optimaal rantsoen. Vervolgens gaan alle kuilen open en is een loonwerker een dag bezig om de juiste kuillaag samen te stellen en klaar te leggen zodat de nieuwe mais eroverheen gekuuld kan worden. 'Het is een lange dag werk, maar daar hebben we het hele jaar plezier van', vertelt Henk.

Een netwerk met kennis

Maïke is blij met de deelname aan het project Koeien & Kansen. 'Je krijgt er een heel netwerk van enthousiaste mensen en veel kennis bij. Ik hoop er heel veel van te leren.' Samen met haar vriend wil ze op termijn het bedrijf overnemen, ondanks dat er veel onzekerheden zijn over de toekomst van de melkveesector. 'Ik wil niet inzetten op schaalvergroting en wellicht moeten we nog extensiveren. Voor ruwvoerproductie is dat niet nodig. Wellicht kunnen we andere gewassen gaan telen om zo meer zelfvoorzienend qua krachtvoer te kunnen worden', zo schetst ze een mogelijk toekomstscenario. 'Maar ik zie een blijvende vraag naar duurzaam geproduceerde zuivel. Als we kunnen laten zien hoe efficiënt koeien hoogwaardig melkeiwit uit gras kunnen maken, hoe efficiënt we omgaan met mest en welke gevolgen onze manier van boeren op de bodem en waterkwaliteit heeft, dan gaat dat ons, en de melkveesector, echt vooruit helpen.' Vader Henk en moeder Rita knikken instemmend. 'Met jerseys.' Maar dat is in Dalfsen vanzelfsprekend. |

Extra foto's online

Meer beelden van bedrijf Oegema in Dalfsen zijn te vinden op de website van Veeteelt.

[Fotoserie op **veeteelt.nl**](#)